

Innledning:

Kan ikke du snakke litt om Force Majeure? Alle snakker om det? I tillegg til FM snakkes det også mye om valuta og risikoen for svingninger i kronekurs mot EUR og USD.

Viktig: Et til to skritt tilbake: Force Majeure er en av flere måter/metoder for å revidere/justere et allerede eksisterende avtaleforhold. I motsetning til nåværende forhandlinger.

I norsk kontraktsrett er det avtalefrihet – Profesjonelle parter bærer risikoen for egen fremtidig oppfyllelse av kontrakten, dersom ikke annet er avtalt – Dette gjelder som et generelt prinsipp, men særlig viktig i avtaleforhold mellom profesjonelle parter.

Grunnlag for avtalerevisjon

I norsk kontraktsrett i dag så er det flere grunnlag for å justere avtaleforpliktelser, helt eller delvis.

1. **Avtalte revisjonsmekanismer**

- Force Majeure er ofte en slik mekanisme (bevisst eller ubevisst valgt)
 - Force majeure («Act of God») er en «generell» men snever unntaksregel som i visse situasjoner kan medføre at en eller begge parter forpliktelser etter en kontrakt vil suspenderes, helt eller delvis
- Typiske ser vi det på prisrevisjoner i lengre avtaler, justert til KPI eller annen indeks. Alternativt fast de to første årene deretter indeks... eller varianter

2. **Læren om bristende forutsetninger**

- Generellt obligasjonsrettslig prinsipp som innebærer at partene kan gå fra avtalen dersom forutsetninger som var eller burde bære synlige for den annen part på avtaletidspunktet inntreffer. Kontrafaktisk: Dersom jeg visste om det jeg nå vet ville jeg gått inn på denne kontrakten med disse betingelsene. Er et mer fleksibelt regelsett enn FM. Også her en høy terskel for å få medhold i profesjonelle forhold. Antas å være lavere og mer fleksibel enn avtaleloven § 36.
 - Typisk eksempel er prisrevisjon i forhold til en valutakurs justering – Helt eller delvis.

3. **Avtaleloven § 36**

- Generalklausul som innebærer en rimelighetskontroll av avtaler – Høy terskel for i avtaler mellom profesjonelle parter. Litt flåsete sagt bruk pengene på noe annet. Kan fort bli «*famous last words*»

Særlig om Force Majeure – Oppfylle kontraktsforpliktelsen

Force majeure («Act of God») er en «generell» men **snever unntaksregel** som i visse situasjoner kan medføre at en eller begge parter **forpliktelser etter en kontrakt vil suspenderes, helt eller delvis**. Dette er en vanlig klausul i de fleste kontrakter, og kan i norsk rett også være relevant selv om det ikke står eksplisitt i kontrakten.

Selv om force majeure-klausuler kan ha svært ulik ordlyd, er utgangspunktet normalt det samme.

Force majeure krever for det første at det er oppstått **en ekstraordinær situasjon som ligger utenfor parten(e)s kontroll** (en force majeure-hendelse).

Slik koronautbruddet har utviklet seg i Norge, og de omfattende tiltakene som er pålagt og iverksatt for å hindre videre spredning av viruset, vil kvalifisere til å være en **ekstraordinær og uforutsett hendelse** i de fleste kontrakter. Men. Og det er et stort men....

Dette er imidlertid ikke nok til å kunne hevde force majeure i en kontrakt. Det er det mange som gjør i disse dager.

Force majeure-hendelsen må være den **direkte årsaken til at den berørte parten ikke kan oppfylle/utføre sine kontraktsforpliktelser**. I tillegg er det et krav at den berørte parten ikke med rimelighet kan forventes å forhindre eller overvinne virkningene av force majeure-situasjonen uten uforholdsmessige tiltak. Det er altså i utgangspunktet ikke nok at man vil komme økonomisk mindre gunstig ut av kontrakten, eller man vil få vanskeligheter med å oppfylle kontrakten – **offergrense – Hva kan forventes av profesjonelle for å oppfylle kontrakten**.

Om du ser at du oppfyller vilkårene for å påberope deg force majeure vil det normalt foreligge **en varslingsplikt overfor den andre kontraktsparten**, og virkningen av force majeure er som **hovedregel at forpliktelsene til den berørte part suspenderes så lenge force majeure-situasjonen hindrer oppfyllelse av kontrakten, samtidig som motytelsen suspenderes**. I tillegg fritas partene for erstatningsansvar for manglende oppfyllelse av avtalen i den samme perioden. Vær også oppmerksom på at enkelte kontrakter kan ha **bestemmelser om terminerings-/hevingsadgang** dersom force majeure-situasjonen vedvarer over et på forhånd angitt tidsperiode. Det er derfor viktig å sjekke den enkelte kontrakt nøye.

Kontrakter som inngås nå:

-Adresser Corona situasjonen i forhandlingene og sørg for en akseptabel risikofordeling som du kan leve med. Enten det gjelder FM eller valuta. Som nevnt et vilkår at situasjonen ikke kan forutsees, nå er den her selv om den konkrete konsekvensen for den konkrete kontraktsforpliktelsen ikke har manifestert seg.

Dette bør du gjøre nå:

Bedrifter som er rammet av dagens koronasituasjon bør:

Vurdere eksisterende avtaler og hvordan koronasituasjonen påvirker eller kan påvirke forpliktelsene. Kartlegge hvilke muligheter man selv og kontraktspartner har for å påberope seg force majeure som følge av koronasituasjonen.

Varsle kontraktspartner og samarbeidspartnere om eventuell force majeure, dersom det er til hinder for oppfyllelse av kontraktsforpliktelser.

Begrense økonomisk tap som følge av koronasituasjonen og vurdere alternative tiltak for å oppfylle avtaler der dette er mulig.

Ta med pandemi/epidemi herunder koronautbrudd i fremtidige kontrakter som eksempel på force majeure tilfeller.

ARNTZEN DE BESCHE ADVOKATFIRMA AS

ESPEN BAKKEN

Advokat / Lawyer

Tel: +47 982 94 651 | E-mail: eib@adeb.no

Bygdøy allé 2, 0257 Oslo, Norway | P.O. Box 2734 Solli, 0204 Oslo, Norway

Tel: +47 23 89 40 00 | NO 982 409 705 MVA